

Opdracht

Project Bluswatervoorziening Fryslân

Datum: 17 mei 2018
Versie: 1.0
Status: **concept**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Aanleiding en achtergrond	3
2. Uitwerking Opdracht.....	8
2.1. Doelstellingen	8
2.2. Resultaat	8
2.3. Kaders en uitgangspunten	8
2.4. Scope, samenhang en afstemming	9
3. Projectbeheer.....	9
3.1. Projectorganisatie	9
3.2. Planning	10
4. Communicatie.....	10
5. Risico's	11
6. Schatting benodigde budget en capaciteit	11
6.1. Budget.....	11
6.2. Geschatte benodigde capaciteit	11

Bijlage 1: brief minister V&J

Bijlage 2: voorlopige actorenanalyse

Inleiding

Diverse (grote) branden in Fryslân in de afgelopen jaren hebben aanleiding gegeven tot vragen over de bluswatervoorziening. De aard van die vragen varieerde en ging over bijvoorbeeld de beschikbaarheid/bereikbaarheid van bluswater, de feitelijke hoeveelheid water welke beschikbaar was, de tijd die nodig is om aanvullende watervoorziening op te bouwen en in te zetten tot aan vragen over de wijze van brandbestrijding. De vragen komen vanuit verschillende kanten: gemeenten, publiek, bedrijven, pers en de brandweer zelf.

Over het algemeen is op dit soort vragen een adequaat antwoord te geven, echter dit vraagt de nodige verdieping en afweging. Bluswater is daarmee niet per definitie een probleem in Fryslân, er is wel behoefte aan een duidelijk eenduidig beeld over de wijze waarop de voorzieningen geregeld zijn, de wijze waarop en met welk doel bluswater repressief ingezet wordt, afspraken over de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen partijen, de samenwerking die nodig is en inzicht in restricties en de mogelijkheden tot het beperken van risico's. Dit vraagt een onderbouwing en verdere beredenering van de voorzieningen op het gebied van bluswater. Vanwege de maatschappelijke impact van situaties waarin bluswater een rol speelt en de grote hoeveelheid betrokken partijen heeft de bestuurscommissie gevraagd om een heldere handreiking voor bluswater in Fryslân waarin het gezamenlijk doel is beschreven die het huidige budgettaire kader als vertrekpunt heeft.

Voor dat ingegaan wordt op de concretisering van de opdracht is het goed om aanleiding en achtergrond meer inzichtelijk te maken

1. Aanleiding en achtergrond

1.1 Regionalisering

Per 2014 is de brandweer in Fryslân geregionaliseerd. Tot dan viel zowel de brandweezorg als de bluswatervoorziening onder de directe gemeentelijke zorg (in een aantal gevallen uitbesteed aan regionale samenwerkingsverbanden). Ook nu zijn gemeenten op grond van de Wet Veiligheidsregio's, (paragraaf 2, artikel 3) verantwoordelijk voor de brandweezorg. De bluswatervoorziening hoort daarbij. Daar waar het uitvoeren van de brandweezorg na de regionalisering is 'uitbesteed' aan Brandweer Fryslân, is de verantwoordelijkheid voor de bluswatervoorziening bij de gemeenten gebleven. De toenmalige minister van V&J heeft dit ook expliciet uitgesproken¹. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat het treffen van bluswatervoorzieningen gekoppeld is aan belangrijke ruimtelijke aspecten. De gemeente is verantwoordelijk voor de ruimtelijke inrichting en dus de bluswatervoorziening.

Door de veranderde positionering van de brandweer is er een risico dat op dit dossier een grote afstand ontstaat tussen brandweer en gemeenten. Inmiddels zijn er op operationeel niveau regelmatige overleggen tussen de verschillende partijen die samenwerking en afstemming op dat niveau waarborgen. De wens is om die relatie nu ook op strategisch-tactisch niveau te bevestigen en in een breder maatschappelijk kader te plaatsen.

1.2 Meerdere bronnen, meerdere partijen

Bij de realisatie van bluswatervoorziening zijn meerdere partijen betrokken. Naast gemeenten en brandweer is het waterleidingbedrijf in casu Vitens (waterleverancier in heel Fryslân) belangrijk omdat het waterleidingnetwerk met behulp van brandkranen een belangrijke bron voor bluswater is. De primaire taak van waterleidingbedrijven is echter de zorg voor drinkwater van de juiste kwaliteit. Om hieraan te voldoen vraagt de inrichting en het beheer van het waterleidingnetwerk om keuzes die effect kunnen hebben op de inzet van brandkranen als bluswatervoorziening. In situaties waar geen of een te beperkte bluswatervoorziening via brandkranen beschikbaar is komen andere partijen in beeld. In die situaties is oppervlaktewater vaak een bron voor bluswater. De bruikbaarheid van die bron is van veel factoren afhankelijk en dit vraagt om samenwerking en afstemming met meerdere partijen. Die kunnen variëren van particulieren, bedrijven (eigen

¹ Zie de brief in bijlage 1

voorzieningen) tot het Wetterskip en Rijkswaterstaat. Hiermee is het speelveld van bluswatervoorziening wat betreft de leverantie gevarieerd.

1.3. Geografische setting verzorgingsgebied

Het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân beslaat in principe de gehele provincie. Aan de grenzen wordt in een beperkt aantal gevallen ook naar andere regio's gereden, of bedienen korpsen uit andere regio's een klein deel van de provincie.

Het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân kenmerkt zich door een beperkt aantal steden (met zogeheten risicogebied 1), veel dorpen en kleinere steden (risicogebied 2) en een groot platteland (risicogebied 3). De gebieden waar de brandweer een lange aanrijdtijd heeft (meer dan 15 minuten bij bijzondere objecten en meer dan 18 minuten in algemeen) vormen een aandachtspunt. Daarnaast hebben de vier Waddeneilanden in dit dossier een bijzondere positie (veel natuur, droge gebieden, veel verblijfsrecreatie, beperkte beschikbaarheid van water en beperkingen in de opschaling).

Over het algemeen is in de stedelijke omgeving sprake van een behoorlijke spreiding van brandkranen. Echter – in toenemende mate – kunnen bij de inrichting van bedrijventerreinen maar ook woonwijken andere keuzes worden gemaakt ten aanzien van het waterleidingnetwerk. Dat betekent dat in die situaties alternatieve bluswatervoorzieningen en/of aangepaste maatregelen nodig zijn. In de toekomst vormen deze zaken aandachtspunt voor het veiligheidsaspect binnen de ontwikkeling van omgevingsvisie en omgevingsplannen (Omgevingswet).

In de buitengebieden is de spreiding van brandkranen beperkter en liggen brandkranen vaak op langere afstand van objecten. Dat betekent dat in deze gebieden aandacht nodig is voor alternatieven, zeker als sprake is van de combinatie van langere aanrijtijden en beperkte beschikbaarheid en bereikbaarheid van bluswatervoorziening. In dit verband vragen de natuurgebieden bijzondere aandacht. Hier kan – afhankelijk van onder meer weersomstandigheden – sprake zijn van een verhoogd risico en het beperkt voorhanden zijn van bluswater. In het project Natuurbrandbeheersing is dit een aandachtspunt en daarmee is er een linkt tussen deze beide projecten. Op Terschelling wordt inmiddels via een pilot ervaring opgedaan met de gebiedsgerichte aanpak, waarbij ook de beschikbaarheid van bluswater aan bod komt. De ervaringen met deze aanpak kunnen van waarde zijn voor het project Bluswatervoorziening.

Het gebruik van andere bluswatervoorzieningen dan brandkranen heeft consequenties voor materieel, waterbeheer en stelt eisen aan bereikbaarheid. Dit vergt afstemming en samenwerking met diverse maatschappelijke actoren.

1.4 Regelgeving en bluswater - omgevingswet

Als het gaat om het regelen van bluswater is op dit moment nog verschillende regelgeving van toepassing, te denken valt aan het Bouwbesluit 2012, Wet Milieubeheer en Wet Ruimtelijke Ordening. De verwachting is dat deze en nog een aantal wetten en AmvB's per 1 januari 2021 vervallen en overgaan naar de nieuw te vormen Omgevingswet met daaraan gekoppeld een viertal AMvB's.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Door bundeling van wetgeving zijn minder regels nodig. Zo kan de wetgeving duidelijker en overzichtelijker vorm krijgen. Tegelijkertijd richt de wet zich op meer ruimte voor initiatieven, het mogelijk maken van lokaal maatwerk en het werken vanuit vertrouwen.

Dit moet leiden tot het credo "Eenvoudig Beter". Echter, het terugbrengen van de regeldruk door de Rijksoverheid is slechts een deel van het traject om regels met betrekking tot de fysieke leefomgeving eenvoudiger en beter te maken. Een groot gedeelte van dit verbetertraject is het anders gaan werken dan voorheen. Doordat veel regels en procedures komen te vervallen kunnen ruimtelijke plannen en vergunningen voortaan sneller worden verleend. Dit maakt dat de aanvrager sneller weet waar hij aan toe is en aan de slag kan met de plannen en initiatieven.

Van de brandweer vraagt dat om – vroegtijdig - meedenken aan en mee ontwerpen van de plannen en vergunningen en minder toetsen op regels. Veiligheid in de fysieke leefomgeving wordt daarmee, meer dan nu, een volwaardige ontwerpvariabele. Het voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's

door brand én de beschikbaarheid en bereikbaarheid van bluswatervoorziening vormen hierin belangrijke elementen.

1.5 Benodigde hoeveelheid bluswater

De hoeveelheid bluswater die de brandweer daadwerkelijk nodig heeft, hangt van veel factoren af. Naast de bouwregelgeving (brandveiligheidsvoorzieningen) spelen ook de wijze van brandbestrijding en de te behalen repressieve prestaties een rol. Sterker nog er is samenhang tussen deze elementen.

Brandweer Fryslân streeft naar een toereikende bluswatervoorziening voor maatgevende incidenten. De inzet van Brandweer Fryslân kenmerkt zich door veilig, effectief en efficiënt optreden. Dit betekent dat bij incidenten steeds een afweging wordt gemaakt hoe met de beschikbare middelen bijgedragen kan worden aan de doelstelling minder brand, minder slachtoffers en minder schade.

De inzet van de brandweer is gericht op ondersteuning bij redding en ontruiming en op het beperken van schade. Uitgangspunt is dat door brandpreventieve voorzieningen zelfstandig vluchten mogelijk is. Als dit door omstandigheden niet meer mogelijk is en ook de inzet van BHV niets kan betekenen, dan voert de brandweer deze taak uit. De bluswatervoorziening dient hiervoor toereikend te zijn. Er is dus samenhang tussen brandveiligheidsvoorzieningen en de beschikbaarheid van bluswater. In voorkomende gevallen kunnen daarom extra eisen worden gesteld.

Bij het voorkomen en beperken van brand en de effecten daarvan (schade) spelen brandveiligheidsvoorzieningen eveneens een belangrijke rol. Wettelijk gezien (in het huidige stelsel) zijn er afhankelijk van de gebruiksfunctie van een gebouw regels voor de toegestane grootte en indeling, de zogeheten compartimentering. Het uitgangspunt is dat brand binnen een compartiment moet blijven en dat de bluswatervoorziening daarop afgestemd is. Met name in de agrarische sector kan dit echter verstreckende gevolgen hebben door de aanwezigheid van veel dieren in één compartiment. Het is daarom zaak dit vraagstuk (zowel preventief als repressief) breder te bekijken dan de kaders van de wetgeving. De brandweer kan dit doen door in overleg te treden met gemeente, gebouw eigenaar, etc. over nader te bepalen maatregelen die de brandveiligheid bevorderen of die de incidentbestrijding ondersteunen. Dit maakt het voorkomen en beperken van brand en de gevolgen daarvan mogelijk. De beschikbaarheid van bluswater is een facet dat in dat overleg meegenomen wordt. Daarbij is sprake van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid. Bluswater kan niet altijd en overal onbeperkt beschikbaar zijn. De veiligheidsrisico's op dit vlak moeten worden afgedekt tegen maatschappelijke aanvaardbare kosten. Als deze kosten te hoog worden dan zal sprake blijven van (rest)risico. Dit vraagt overleg en afstemming met eigenaren/bewoners/gebruikers.

Het is voor deze groep belangrijk om te weten wat zij kunnen verwachten in hun specifieke situatie en welke maatregelen zij zelf kunnen /moeten treffen. Dit vraagt om verhoging van het risicobewustzijn.

De beschikbaarheid van bluswater betekent niet per definitie de inzet van de volledige capaciteit. Wat er nodig en wenselijk is hangt van veel factoren af. Naast zaken als brandverloop, effectiviteit van blussen versus koelen, effect op de omgeving (voorkomen overslag, beperking van uitstoot schadelijke stoffen, in het bijzonder rook) spelen ook constructies van objecten hierin een rol. Meer water betekent niet dat alle branden te bestrijden zijn. Het vermogen van de brand (uit vuurbelasting) bepaalt de hoeveelheid water die noodzakelijk is. Dit is vaak afhankelijk van specifieke omstandigheden (situationeel). Er zijn branden die zelfs met grote hoeveelheden bluswater moeilijk te bestrijden zijn. Daarnaast kan een brand een dusdanig karakter hebben dat voor andere blustactieken (binnen/buiten; defensief/offensief) gekozen moet worden. Behalve de veiligheid van repressieve brandweertakten kunnen ook (milieu-)effecten een rol spelen in de keuze van blustactiek.

Het bepalen van de benodigde hoeveel bluswater vraagt verder onderzoek en keuzes ten aanzien van de wijze van inzetten. Binnen de brandweer (zowel landelijk als regionaal) is er op dit moment een voortvarende ontwikkeling van ideeën en inzichten op dit vlak, dit past binnen de innovatieve gerichtheid van de brandweer. Het is wenselijk op basis van deze ideeën en inzichten een samenhangend kader te smeden. Leidraad hierbij is de werkwijze van Brandweer Fryslân: veilig, effectief en efficiënt. Met het oog op verdere ontwikkeling moet zo'n kader ruimte laten voor verdere innovatie en optimalisering, het is dus niet in beton gegoten.

Tegelijkertijd is het belangrijk om belanghebbenden goed te informeren over wat zij in hun specifieke situatie van de brandweer kunnen verwachten en wat zij eventueel zelf kunnen doen om risico's te

beperken. Informeren en communiceren gericht op vergroting van het risicobewustzijn vormen daarmee wezenlijke elementen in dit project.

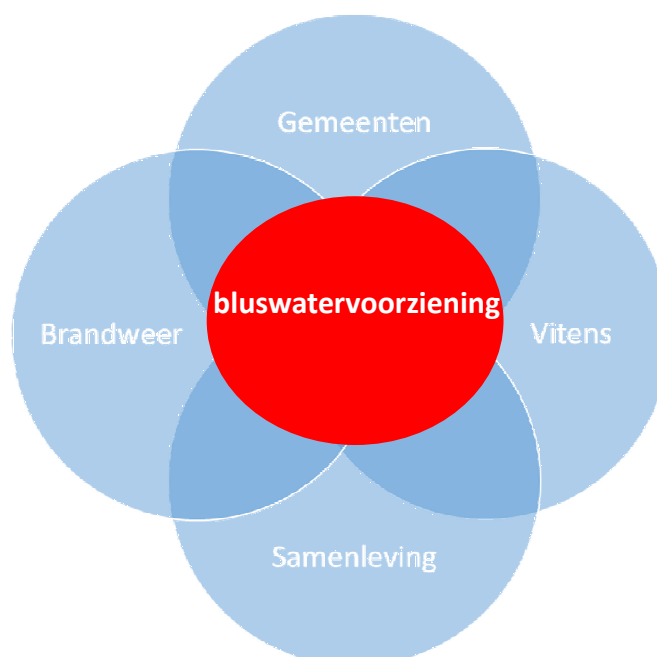
1.6 Soorten en definities van bluswatervoorziening

Ten aanzien van bluswater bestaat onderscheid naar 3 soorten bluswatervoorziening. Het onderscheid is ingegeven door de tijd die opbouw in beslag neemt en de duur van de beschikbaarheid. Er wordt aangesloten bij de definities die Brandweer Nederland hanteert.

Hieronder volgen de nieuwe definities:	
<i>Primaire bluswater-voorziening</i>	De bluswatervoorziening kan binnen 3 minuten worden opgebouwd en operationeel zijn. De brandweer beschikt over materieel en middelen om de bluswatervoorziening in stand te houden, zodat continuïteit van blussing gegarandeerd is voor tenminste 1 uur. Bluswater wordt geleverd door brandkranen ³⁹ of alternatieve voorzieningen (zie hiervoor ook het rapport 'Alternatieven voor primaire bluswatervoorziening' ⁴⁰). In deze filosofie kan een tankwagen of tankautospuiter ook als primaire bluswatervoorziening beschouwd worden. Er moet dan wel gezorgd worden voor aanvulling van de watervoorraad, zodat continuïteit van blussing voor tenminste 1 uur gegarandeerd wordt.
<i>Secundaire bluswatervoorziening</i>	De bluswatervoorziening kan binnen een half uur worden opgebouwd en operationeel zijn. De brandweer beschikt over materieel en middelen om de bluswatervoorziening in stand te houden, zodat continuïteit van blussing gegarandeerd is voor tenminste 4 uur. De minimale bluswatercapaciteit die uit de bluswatervoorziening te onttrekken is, bedraagt 90 kubieke meter per uur, oftewel 1500 liter per minuut.
<i>Tertiaire bluswater-voorziening</i>	De bluswatervoorziening kan binnen een uur worden opgebouwd en operationeel zijn. De brandweer beschikt over materieel en middelen (zoals bijvoorbeeld grootschalige watertransportsystemen) om de bluswatervoorziening in stand te houden, zodat continuïteit van blussing gegarandeerd is voor onbepaalde tijd. De te onttrekken bluswatercapaciteit bedraagt minimaal 120 kubieke meter per uur, oftewel 2000 liter per minuut, en het bluswater is onbeperkt leverbaar.

1.7 Context en stakeholders

Uit de beschrijving van aanleiding en achtergrond is helder dat bluswater een voorziening is waar veel verschillende partijen bij betrokken zijn. Op hoofdlijnen ziet het speelveld er als volgt uit:

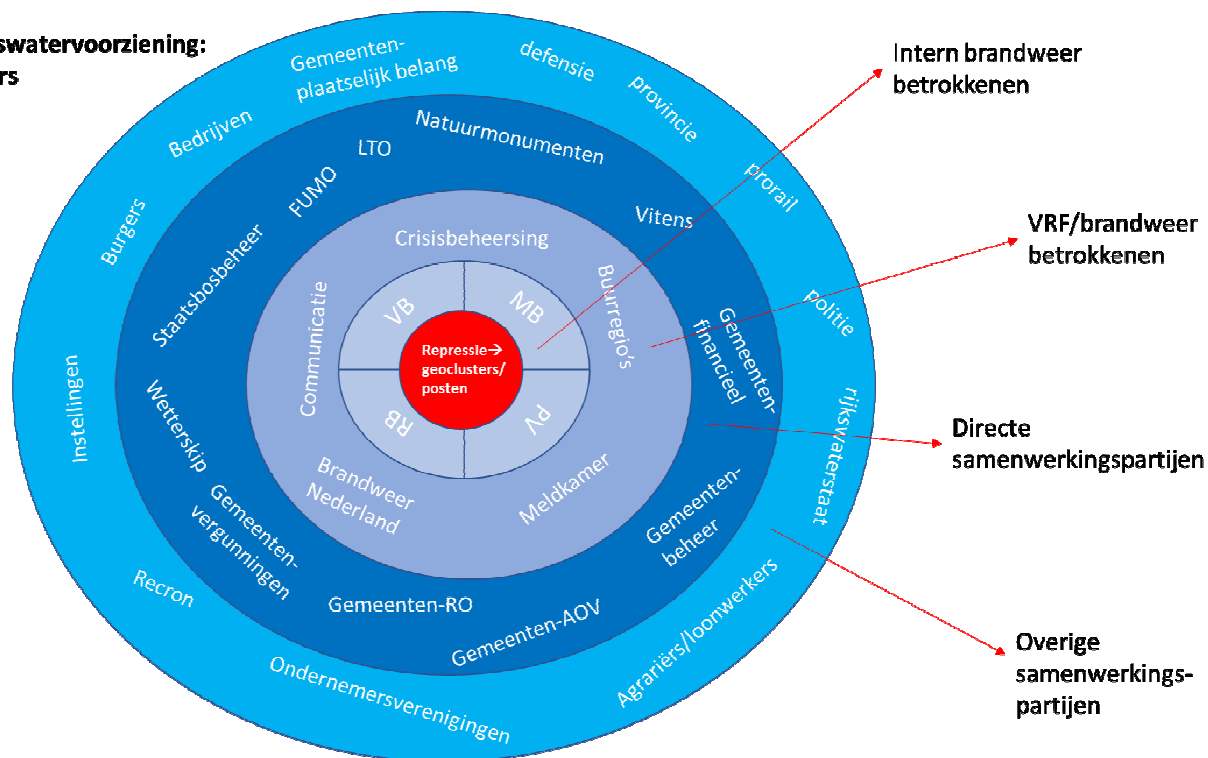

De rol van de gemeente is voorwaardenstellend en gericht op verantwoordelijkheid. Ten behoeve van het kunnen aanbieden van bluswater via brandkranen hebben gemeenten een contract met Vitens. Vitens realiseert de brandkranen in het waterleidingnetwerk en verhuurt die aan de gemeenten. Vitens en gemeenten dragen gezamenlijk zorg voor de bereikbaarheid en het werkzaam zijn van brandkranen. De brandweer heeft in dit proces een adviserende rol (waar zijn brandkranen nodig) en is gebruiker van de voorziening in geval van brand.

Daarnaast is er een breed scala aan partijen uit de samenleving betrokken bij bluswatervoorziening. De actoren hebben ieder hun eigen focus, rol, verantwoordelijkheid en zorg. De betrokkenheid kan direct of indirect zijn en is vaak contextafhankelijk.

Een eerste verkenning in de breedte van het speelveld levert het volgende beeld op:

**Wie bij bluswatervoorziening:
stakeholders**

In bijlage 2 is een eerste uitwerking van de stakeholdersanalyse opgenomen. Deze analyse benadrukt de noodzaak om in gezamenlijkheid te werken aan bluswatervoorziening in Fryslân en te komen tot een gemeenschappelijk beleidskader en daarvan af te leiden aanpak.

Vanwege de brede samenstelling van het speelveld zijn al in de voorfase van het project stakeholders betrokken. Met name de werkconferentie op 14 mei jl waar een groot deel van de bovengeschetste partijen aanwezig waren heeft het belang van een gezamenlijke aanpak benadrukt. Tijdens de werkconferentie is de wens uitgesproken om gezamenlijk dit vraagstuk op te pakken en verder te kijken dan datgene waartoe de wet verplicht. Er is een gezamenlijke intentie om de risico's op dit vlak aan te pakken en daarmee bij te dragen aan de veiligheid in Fryslân. Het doel is daarbij om een effectieve en efficiënte aanpak te ontwikkelen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. De aanpak zal zich niet alleen richten op het realiseren van bluswatervoorziening, maar ook aandacht besteden aan het voorkomen van brand en het vergroten van het risicobewustzijn.

Opdracht

Bovenstaande schets van aanleiding en achtergrond vertaalt zich naar de volgende opdracht:

Ontwikkel een helder kader voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân, betrek hierbij de interne en externe stakeholders en ga daarbij uit van de maatschappelijk best passende oplossing(en).

2. Uitwerking Opdracht

2.1. Doelstellingen

De doelstellingen van de opdracht zijn:

- A. Definiëring van adequate bluswatervoorziening in Fryslân uitgaand van veiligheidsrisico's en te leveren repressieve prestaties afgezet tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten
- B. Invulling van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid tussen actoren
- C. Borgen van noodzakelijke voorzieningen
- D. Vergroten van risicobewustzijn

2.2. Resultaat

De opdracht levert de volgende concrete resultaten op:

1. **De bestaande situatie** wat betreft risico's en beschikbaarheid/bereikbaarheid van bluswater is in kaart gebracht
2. Er is een handreiking met heldere definities van adequate bluswatervoorziening in relatie tot
 - a. risico's
 - b. te leveren prestaties (maatgevende scenario's)**op grond waarvan de gewenste situatie** wordt bepaald
3. Tussen actoren is de verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden beschreven
4. Er is een actieprogramma voor de **transitie van de bestaande situatie naar de gewenste situatie** afgestemd op haalbaarheid, financiële kaders, invulling gedeelde zorg en verantwoordelijkheid. Dit actieprogramma gaat uit van een gebiedsgerichte aanpak om tot de daadwerkelijke realisatie van de gewenste voorzieningen te komen met bijbehorende groeipad.
5. Er is een plan van aanpak voor de vergroting van het risicobewustzijn rond bluswatervoorziening binnen de samenleving

2.3. Kaders en uitgangspunten

De opdracht wordt uitgevoerd binnen de volgende kaders en uitgangspunten

Wet en regelgeving

- Wet Veiligheidsregio
- Drinkwaterwet
- Bouwbesluit
- toekomstige Omgevingswet

Bestuurlijk

- Afhechting DP 1.0
- Dekkingsplan 2.0
- Beleidsplan Brandweer 2014-2018 / 2019-2022 (in ontwikkeling)
- Incidentrisicoprofiel
- RIN

De intentie is om tot de maatschappelijk best passende oplossingen te komen. Dat betekent dat inspanningen van partijen verder kunnen gaan dan alleen de wettelijke verplichtingen.

2.4. Scope, samenhang en afstemming

Het project richt zich op bluswater in brede zin. Dat betekent dat er niet alleen aandacht is voor brandkranen. De volle breedte van primaire, secundaire en tertiaire voorzieningen en de bereikbaarheid daarvan komt in beeld.

Tevens wordt nadrukkelijk een relatie gelegd met de gevraagde/ te vragen voorzieningen op grond van het Bouwbesluit en de impact die de invoering van de nieuwe Omgevingswet heeft in dit proces.

Op het gebied van grootwatertransport (WTS) spelen landelijk diverse ontwikkelingen, waarbij onder meer al een keuze is gemaakt voor de scope van aanbesteding van nieuwe WTS-systemen. Het WTS betreft de tertiaire bluswatervoorziening en is ook aan de orde geweest in het Dekkingsplan 2.0. De in Dekkingsplan DP 2.0 beschreven spreiding en de keuzerichting wat betreft de (landelijke) aanbesteding van WTS-systemen gelden als vertrekpunt.

Het project levert naast de visie ook een actieplan met groeipad op. Dit plan vormt tevens het kader voor aanschaf materieel, vakbekwaamheidsaspecten en alarmering. De feitelijke invulling daarvan is geen onderdeel van dit project.

Gelijktijdig met het project Bluswatervoorziening loopt binnen Brandweer Fryslân het project Natuurbrandbeheersing. Tussen deze projecten zit een nadrukkelijke connectie. Het is de insteek om over en weer van inzichten, ervaringen en mogelijkheden gebruik te maken.

Wat betreft het vergroten van risicobewustzijn ligt het voor de hand om aan te sluiten bij bestaande initiatieven en structuren als Brandveilig leven, n en repressief overleg/advies.

Bovenstaande betekent afstemming met de dossiers WTS 2.0, Natuurbrandbeheersing en Omgevingswet en met de activiteiten rond Brandveilig leven, Repressief advies/overleg en Afhechting DP 2.0

In beleidsmatige zin gelden als kaders:

- landelijke ontwikkelingen (herziening Leidraad, WTS 2.0 / GBO-SO);
- het bestaande budget dat door gemeenten en VRF besteed wordt aan bluswatervoorzieningen.

3. Projectbeheer

3.1. Projectorganisatie

Bij de inrichting van de projectorganisatie staat betrokkenheid van het gehele speelveld centraal. De brandweer heeft een initiërende en leidende rol in het project, uitvoering van het project kan echter niet zonder een actieve rol van de betrokken stakeholders.

De Bestuurscommissie Veiligheid is opdrachtgever van het project.

De regionaal commandant brandweer is opdrachtnemer en stelt vanuit het MT Brandweer Jan Beuving aan als projectleider. De projectleider wordt ondersteund door een projectsecretaris. Sinds maart werkt een voorlopige interne projectgroep aan de voorbereiding van de opdracht. In het kader van betrokkenheid van stakeholders hebben diverse verkenningsoverleggen plaatsgevonden (AOV'ers gemeenten, Vitens, Wetterskip). Het gehele speelveld was uitgenodigd op de werkconferentie op 14 mei en was daar ook grotendeels aanwezig. Veel partijen hebben aangegeven een rol te willen spelen in dit project.

Gezien het gewicht van het project en de betrokkenheid van veel externe partijen bestaat de intentie om een regiegroep in te stellen die een klankbord- en stimuleringsfunctie heeft. Hierin participeren sleutelvertegenwoordigers van de verschillende betrokken organisaties zoals gemeenten, Wetterskip, LTO, Vitens, natuurbeheersorganisaties en Brandweer Fryslân.

Het daadwerkelijk realiseren van de afgesproken doelstellingen en resultaten zoals die zijn beschreven in deze opdracht is de primaire taak van de projectgroep. Met het oog op draagvlak is de

insteek om de projectgroep (na opdrachtverlening) breed samen te stellen:

- projectleiding door brandweer (projectleider en projectsecretaris)
- vertegenwoordigers functionele gebieden brandweer
- vertegenwoordigers gemeenten (1 per afdelingsgebied Brandweer)
- vertegenwoordiger Vitens
- vertegenwoordiger Wetterskip
- vertegenwoordiger Meldkamer NN
- vertegenwoordiger natuurbeheersorganisaties
- vertegenwoordiger LTO
- vertegenwoordiger OR
- Communicatie VRF

Vanwege de omvang van het project wordt dit in een aantal onderdelen opgeknipt. Uitwerking van die onderdelen vindt plaats in werkgroepen waarin ook leden uit de projectgroep participeren. De werkgroepen worden zo samengesteld dat zij de opdrachten slagvaardig kunnen oppakken en snel tot resultaat kunnen komen. De werkgroepen krijgen ondersteuning voor het realiseren van de producten.

Verder wordt een klankbordgroep voor de repressieve medewerkers ingesteld. Hierbij kan ieder cluster een vertegenwoordiger en vervanger afvaardigen. De klankbordgroep bestaat dan uit 34 personen.

De onderdelen die in werkgroepverband worden opgepakt zijn:

1. *Inventarisatie bestaande situatie (ist-situatie)*
2. *Invulling voorkant veiligheidsketen irt bluswater (omgevingswet, voorzieningen)*
3. *Definitie adequate bluswatervoorziening (obv te leveren prestaties) → sollsituatie*
4. *Invulling gedeelde zorg en verantwoordelijkheid van actoren/financiële kaders*

De onderdelen 1 tot en met 4 komen terug in de handreiking. Daarna wordt dit geconcretiseerd in

5. *Invulling actieplan / aanpak (risico-inventarisatie, scenario's, maatregelenmatrix)*
6. *Ontwikkeling aanpak risicobewustzijn in samenleving*

3.2. Planning

Looptijd	Resultaat	Besluitvorming
Maart – mei	Vastgestelde projectopdracht	Bestuurscommissie Veiligheid – 20 juni 2018
Juni – augustus	Vorbereiding start project; inrichting projectgroep, deelprojecten, klankbordgroepen	MT Brandweer
September – december	Uitwerking deelprojecten – oplevering deelresultaten	ntb
1 ^e kwartaal 2019	Oplevering en vaststelling Handreiking en actieplan op hoofdlijnen	Bestuurscommissie Veiligheid maart

Na de bestuurlijke vaststelling van de Handreiking wordt de nadere invulling en uitvoering van het actieplan binnen de brandweerorganisatie samen met de betrokken externe partners opgepakt.

4. Communicatie

Voor het slagen van het project is openheid, duidelijkheid en zorgvuldigheid van belang.

Communicatie is een wezenlijk onderdeel hiervan. Zonder draagvlak bij interne en externe stakeholders en medewerkers, vrijwilligers en beroeps, is visieontwikkeling en implementatie niet mogelijk. Betrokkenheid van medewerkers wordt zoals gezegd georganiseerd door een klankbordgroep in te stellen en te betrekken bij deelprojecten c.q. optimaal een beroep te doen op de

lokale bekendheid van posten. Daarnaast zullen op de gebruikelijke wijze MT-leden en clusterhoofden betrokken worden (themabijeenkomsten MT Breed). Daarnaast wordt de OR betrokken bij het project.

Actoren uit het externe speelveld worden benaderd om zitting te nemen in de projectgroep cq deelprojectgroepen. Naar aanleiding van de werkconferentie op 14 mei jl. hebben zich 12 organisaties aangemeld om te participeren. In de fase van de projectvoorbereiding krijgt dit invulling. Daarnaast zal met deze partijen ook in brede zin geregeld afstemmingsoverleg plaatsvinden, bijvoorbeeld door het bezoeken van AOV-overleggen en het organiseren van informatiebijeenkomsten.

Met het oog op interne en externe betrokkenheid wordt een actieplan communicatie opgesteld. Het communicatieplan beschrijft doelgroep, doelstelling, boodschap, middelen, planning, organisatie, monitoring en evaluatie.

5. Risico's

Mogelijk risico	Anticiperende maatregel(en)
Geen draagvlak externe stakeholders	Externe stakeholders worden vanaf het begin bij het project betrokken
Geen draagvlak voor voorgestelde aanpak bij repressieve medewerkers	Repressieve medewerkers krijgen een duidelijke rol in het project
Kostenverhogend effect	Het huidige budget is een duidelijk kader; toetsing van plannen aan maatschappelijk aanvaardbare kosten
Te hoge verwachtingen bij eigenaren, bewoners, gebruikers wat betreft repressieve mogelijkheden	Verwachtingenmanagement is een belangrijk onderdeel van het project
Door grote hoeveelheid stakeholders is project te complex en boekt geen voortgang	Opdelen van het project in onderdelen, waarborgen van een slagvaardige aanpak en helder projectplan
Beperkte capaciteit binnen brandweer voor realisatie project	Budget voor inhuur

6. Schatting benodigde budget en capaciteit

6.1. Budget

Het project wordt weggezet in de lijn. Het afdelingshoofd Brandweer Zuidoost / Planvorming is projectleider, de beleidsadviseur Planvorming is projectsecretaris. Vanuit de organisatie wordt geparticipeerd in projectgroepen en de deelprojecten. Dat geldt eveneens voor de externe partners.

De verwachting is dat er een werkbudget ten behoeve van communicatie nodig is, budget ten behoeve van de participatie van vrijwilligers en budget voor externe inhuur. Een eerste grove schatting is dat er € 70.000,- totaal nodig is. De kosten worden gedekt binnen de begroting.

6.2. Geschatte benodigde capaciteit

Functie	Te verwachten inzet in uren en fte	Periode
Projectleider	4 uur per week	2018- Q1 2019
Projectsecretaris	12 uur per week	2018- Q1 2019
Communicatieadviseur	2 uur per week	2018- Q1 2019
Projectgroepleden	4 uur per week	2018 – Q1 2019
Werkgroepleiders	6 uur per week	2 ^e helft 2018
Leden deelprojecten	2-4 uur per week	2 ^e helft 2018

Vanwege de omvang van het project en gelet op al bestaande prioriteiten binnen Brandweer Fryslân wordt als dat nodig is gebruik gemaakt van externe inhuur om het project binnen de beoogde tijdspanne te realiseren.

Bijlage 1

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Bureau Veiligheidsberaad
t.a.v. Dhr. Th. C. de Graaf
Postbus 7010
6801 HA Arnhem

**Directie Nationale
Veiligheid**
Nationale veiligheid regionaal
op orde

Schedeldoekhaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
Niek Mestrum

T 070-4267365
niek.mestrum@nvdvdek.nl

Kenmerk
2010-0000652567

Datum 22 oktober 2010
Betreft Bluswatervoorziening

Geachte heer De Graaf,

Uit gesprekken tussen medewerkers van het bureau veiligheidsberaad en mijn ministerie en naar aanleiding vragen uit het veld, is gebleken dat de bluswatervoorziening tot vragen leidt. De kernvraag was of de wet veiligheidsregio tot een andere verantwoordelijkheid leidt ten aanzien van de bluswatervoorziening. In reactie hierop wil ik graag de positie van de bluswatervoorziening in de Wet veiligheidsregio's en de relatie tussen deze taak en het lopende onderzoek van Cebeon toelichten.

Positie bluswatervoorziening in Wet veiligheidregio's

In 2007 is de NVBR per brief¹ gemeld dat, op basis van artikel 1, vierde lid, van de Brandweerwet 1985, voorzien in bluswater een gemeentelijke taak is. Artikel 1 vierde lid onder a luidt: "De burgemeester en wethouders hebben de zorg voor: [a] het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt". De Brandweerwet is bij inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's ingetrokken, maar dezelfde bewoordingen keren terug in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In de Wvr staat namelijk dat het college van burgemeester en wethouders conform artikel 2 Wvr verantwoordelijk is voor de brandweezorg. Dit is nader ingevuld in artikel 3 Wvr waarin exact dezelfde bewoordingen zijn gebruikt als in artikel 1, vierde lid van de oude Brandweerwet. Het voorzien in bluswater is derhalve geen nieuwe taak voor gemeenten. Een beroep op artikel 2 Financiële-verhoudingswet acht ik dus niet aan de orde.

Relatie kostenonderzoek

De Raad voor de financiële verhoudingen heeft een algemeen onderzoek uitgevoerd naar de kosten van de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Ten aanzien van een aantal specifieke onderwerpen heeft de Raad het advies gegeven om extra onderzoek te laten uitvoeren. Dit advies is mede voorgekomen uit de analyse van het verschil in de uitkomsten van berekeningen van de NVBR/GHOR Nederland en van BZK over de financiële gevolgen van de Wvr en de besluiten. Van deze berekeningen maakte het onderwerp bluswater geen deel uit. In het momenteel lopende Cebeon onderzoek wordt dan ook enkel uitvoering gegeven aan dit advies van de Raad.

Daarnaast is de bluswatervoorziening, zoals onderstaand wordt aangetoond, nadrukkelijk geen nieuwe taak voor gemeenten.

Datum
22 oktober 2018

Kenmerk
2018-0000652667

De bluswatervoorziening is een taak die bij gemeenten lag en ligt. De keuze om de bluswatervoorziening eventueel regionaal in te richten is dan ook een keuze die gemeenten en veiligheidsregio's in gezamenlijkheid moeten nemen. Het ministerie van Veiligheid en Justitie zal om de hierboven uiteengezette redenen dan ook geen nader financieel onderzoek doen naar deze taak en ook de onderzoeksopdracht voor Cobeon niet wijzigen.

Een afschrift van deze brief zend ik aan Dhr. Lonink, voorzitter van de Bestuurscommissie Brandweer van het Veiligheidsberaad en Mevr. Van de Wiel, voorzitter van de NVBR.

De Minister van Veiligheid en Justitie
voor deze,
de directeur Nationale Veiligheid

R.W.C. Clabbers

Bijslage 2

Actor	Taak van de actor	Belang actor t.o.v. bluswater	Mogelijke zorgen van de actor t.a.v. het project bluswater	Overige opmerkingen
BRW Materieelbeheer	Aanschaf + operationeel houden materieel en materiaal.	Aanschaf + onderhoud materieel en materiaal. Levensduur/ afschrijven materieel en materiaal.	Budgetair	
BRW Risicobeheersing	Voorkomen en beperken brand (advies, toezicht, voorlichting) + borgen adequate incidentbestrijding (repressief advies).	Uniforme kaders.		zij kunnen ook de knelpunten aangeven t.o.v. de nodige voorzieningen
BRW Vakbekwaamheid	Vakbekwaam worden en blijven.	Training tactiek (brand in compartiment houden, hoe in te zetten in relatie tot hoeveelheid water). Training nieuw materieel/ materiaal (bijv. nieuwe tankwagens).	Beleid moet passen in het oefenprogramma.	
BRW Planvorming	Vorbereiden operationeel optreden(o.a. alarmering KVT)	Inzicht hebben in waterinlocaties, capaciteit, bereikbaarheid ww, soort tactiek.	Hebben van blinde vlekken + kost capaciteit om dingen inzichtelijk te maken.	
BRW Uitrukdienst	Operationeel optreden.	Adequate bluswatervoorziening voor het kunnen inzetten.	Het niet voldoende voorhanden hebben van water --> reacties vanuit de omgeving	zij kunnen ook de knelpunten aangeven t.o.v. de nodige voorzieningen
VRF Crisisbeheersing	Vorbereiden grootschalig optreden (multi), zoals GRIP	Mogelijk een rol in het natraject bij slecht/ verontreinigd water		
VRF Communicatie	Communicatie VRF	Het kunnen uitleggen aan de omgeving over de tactiek/ status bluswater.	Niet goed geïnformeerd zijn.	
MKNN	Alarmeren/ ondersteunen eenheden	Kunnen anticiperen/ overzien t.a.v. de voorzieningen bluswater		
Brandweer Nederland/ IFV	Adviseren/ ondersteunen veiligheidsregio's	Uniformiteit binnen Nederland	Tegenstrijdige aanpak in Friesland t.a.v. visie/ uniformiteit binnen Nederland.	
Andere VR's BON	Gelijk als eigen VRF Opleiden/ vakbekwaam worden	Het kunnen aansluiten bij regionale bijstand. Beleid VRF sluit aan bij eigen opleidingsprogramma	Het niet kunnen aansluiten bij regionale bijstand. Fries beleid past niet in het opleidingsprogramma.	
Vitens	Water leveren aan huishoudens/ grootverbruikers	Continue water kunnen leveren van goede kwaliteit	Problemen in waterlevering en kwaliteit. (Financieel consequenties)	
Wetterskip	Zorgen voor een goed waterpeil in sloten en meren, bewaken van de waterkwaliteit en zuiveren afvalwater.	Behoud van waterkwaliteit en -kwantiteit (oppervlaktewater, grondwater en waterzuiveringsinstallaties)	Milieuverwilling. Verstoring kwaliteit en kwantiteit in oppervlakte en grondwater. Schade infrastructuur.	
Natuurmonumenten	Beschermen van natuurgebieden, waardevolle landschappen en cultureel erfgoed.	Behoud van (monumentale) objecten en gebieden. Minder schade bij brand.	VRF beleid strookt tegen hun belang in; tegenstrijdig beleid. Schadelijke blusstof. Ontstaan schade	
Staatsbosbeheer	Bos en natuurbeheer	Behoud bos en natuurgebied. Minimale schade bij brand.	VRF beleid strookt tegen hun belang in; tegenstrijdig beleid. Schadelijke blusstof. Ontstaan schade	
FUMO	Toetsing en toezicht op milieu. Aangeven van risicovolle objecten.	Beleid VRF sluit aan op kaders FUMO.	Tegenstrijdige kaders.	
LTO	Positie van agrarische sector. Communicerende partij namens de agrarische sector. Belangen behartigen voor deze sector.	Behoud van het ondernemerschap/ belangen van de agrariër.	Beleid/ tactiek staat haaks op behoud van ondernemerschap/ belangen agrariër.	
Gemeente: AOV	Openbare orde en veiligheid	Veiligheid binnen de eigen gemeente.	Maatschappelijke onrust/ verhalen dat bluswater een beperkende factor is geweest in de incidentbestrijding.	
Gemeente: RO	Inrichten van de ruimtelijke omgeving	Inrichting van de ruimtelijke omgeving overeenkomstig bestemmingsplan en belangen partijen. Beleid VRF sluit aan op eigen kaders.	Tegenstrijdige kaders.	
Gemeente: Vergunningen	Vergunningen afgeven die overeenkomstig de wet- en regelgeving is.	Het onderdeel veiligheid is middels een toets geborgd in de vergunning. Beleid VRF sluit aan op eigen kaders	Tegenstrijdige kaders.	
Gemeente: Beheer	Beheer van de ruimtelijke omgeving (dus ook secundaire waterinlocaties)	Het te voeren onderhoud is in verhouding tot de (personele) capaciteit.	Toename van het onderhoud/ eigen werkvoorraad (bijv. van secundaire waterinlocaties).	
Gemeente: Financieel	Beheer van de gemeentelijke financiën.	Binnen budget blijven	Toename van kosten (bijv. creëren secundaire waterinlocaties).	
Provincie	In Nederland heeft de provincie op verschillende beleidsterreinen, zoals ruimtelijke ordening en openbaar vervoer een belangrijke coördinerende taak. De provincie is in sommige gevallen toezichthouder op gemeenten en waterschap.	Beleid VRF sluit aan op eigen kaders	Tegenstrijdige kaders.	
Burgers		Minimale schade en letsel	Toename van schade en letsel (bijv. bij tekort aan bluswater/ uitbrandscenario).	
Bedrijven	Uitvoering geven aan de eigen ondernemingsstrategie	Minimale schade en letsel. Bedrijfscontinuïteit. Winst	Toename schade en letsel. Geen bedrijfscontinuïteit. Verlies van inkomen.	
Ondernemersvereniging	Belang voor ondernemers behartigen	Bedrijfscontinuïteit. Winst	Geen bedrijfscontinuïteit van de ondernemers bij grote schade	
Politie	Openbare orde en (sociale) veiligheid	Maatschappelijke rust.	Woede/ emotie bij bewoners, ondernemers bij bijv. weinig bluswater. Deze moeten temperen.	
Defensie	Ondersteunen van civiele autoriteiten bij rampenbestrijding. Kunnen tevens een dienst leveren in kader van het slaan van bronnen.	Weinig inzet	Toename roep om capaciteit & materiaal/ hulpvraag bij brand, bijv. inzet moeten plegen bij natuurbranden	
Rijkswaterstaat	De organisatie beheert en ontwikkelt in opdracht van het ministerie de hoofdwegen, hoofdvaarwegen en hoofdwatersystemen (dus ook secundaire waterinlocaties)	Het te voeren onderhoud is in verhouding tot de (personele) capaciteit.	Toename van het onderhoud/ eigen werkvoorraad (bijv. van secundaire waterinlocaties).	
Prorail	verantwoordelijk voor het gehele spoorwagennet: aanleg, onderhoud, beheer en veiligheid	Visie Prorail bij brandscenario(bereikbaarheid en voorzieningen), als het gaat om brand in een trein (kan zijn passagiers, maar ook transport GS)		
Gemeente plaatselijk belang	Behartigen plaatselijke belangen	Beleid VRF is in overeenstemming met plaatselijke belangen	Beleid VRF wijkt af van de plaatselijke belangen.	
Instellingen (zorg?)	Leveren zorg RECRON behartigt de belangen van de aangesloten recreatieondernemers in de sector op regionaal, landelijk en Europees niveau.	Redding verminderd zelfredzaam + blussing Beleid VRF is in overeenstemming met belangen van recreatieondernemers.	Beleid VRF wijkt af van de belangen van recreatieondernemers.	
Agriërs/ loonwerkers	Ondersteunen VRF bij brandbestrijding	Hulpvraag is in balans met de eigen werkzaamheden. Kunnen hulpvragen afwijzen.		Belang van VRF is dat hulpvragen beantwoord worden.